

PREDSEDNIK VLADE RS
g. JANEZ JANŠA
KABINET PREDSEDNIKA VLADE
GREGORČIČEVA 20-25
1000 LJUBLJANA
Gp.kpv@gov.si

ŠTEVILKA: 024-2/2019/1109

Datum: 10.3.2022

**ZADEVA: PETO POROČILO PROJEKTNEGA SVETA ZA CIVILNI NADZOR NAD
IZVAJANJEM PROJEKTA IZGRADNJE DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE PROGE
DIVAČA-KOPER VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE**

**PROJEKTNI SVET ZA CIVILNI NADZOR NAD IZVAJANJEM PROJEKTA
IZGRADNJE DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE POVEZAVE DIVAČA – KOPER
(PSCN)**

PETO POROČILO

Ljubljana, 10. sušca 2022

0. PREAMBULA

Na podlagi Sklepa Vlade RS o ustanovitvi Projektne sveta za civilni nadzor nad izvajanjem Projekta izgradnje drugega tira železniške proge Divača-Koper (v nadaljevanju: PSCN) sprejema PSCN na svoji 29. redni seji dne 3. marca 2022 svoje

PETO POROČILO

1. UVOD

1.0. DELOVANJE PSCN

1.1. Ustanovitev PSCN

Vlada Mira Cerarja je ustanovila PSCN dne 30. novembra 2017, člani pa so bili imenovani dne 10. maja 2018.

1.2. Namen in cilji ustanovitve PSCN

Ustanovitev PSCN je temeljila na negativnih izkušnjah takratne Vlade glede vodenja in poteka Projekta TEŠ6 in spoznanju, da si mora Vlada poleg rednega informacijskega kanala (vodstvo projekta – pristojno ministrstvo – vlada – DZ) zagotoviti možnost dodatnega in strokovno neodvisnega pridobivanja informacij o poteku velikega infrastrukturnega projekta, kot je projekt 2TDK. Zato ustanovitve PSCN ni prepustila pristojnemu ministrstvu (MZI), temveč je PSCN kot »nadzorni organ civilne družbe« imenovala sama, obenem pa je v ustanovnem aktu zapisala, da mora PSCN poročati ustanoviteljici, torej Vladi RS neposredno. S tem je vzpostavila neodvisen kanal za pridobivanje informacij, pomembnih za njeno odločanje in hkrati preprečila, da bi bila odvisna samo od enega, oziroma istovrstnega vira informacij in ocen o poteku (izvajanju) projekta. Na ta način je vzpostavila pogoje za odpravo nevarnosti, da bi projekt zaradi prepoznega informiranja izvršne in zakonodajne veje oblasti (Vlade RS in DZ RS) potekal na način »izvršenih dejstev«, kar je bilo značilno za projekt TEŠ6. Prav tako je Vlada RS z ustanovitvijo PSCN želela zmanjšati ali celo povsem odpraviti tveganje, da bi omenjeni politični subjekti sprejemali svoje odločitve na podlagi pomanjkljivih, selektivnih ali celo zavajajočih informacij.

1.3. Družbeno-politični pomen ustanovitve PSCN

Z vidika obstoječega družbeno-političnega sistema v Sloveniji je ustanovitev PSCN izjemnega pomena, saj je to bila prva tovrstna oblika legitimnega in organiziranega (institucionaliziranega) nadzora javnega investicijskega projekta. Z njegovo ustanovitvijo je vlada *de iure* in hkrati v izvedbeni praksi priznala, kar jamčijo že mednarodna zavezujoča zakonodaja, ki jo je prevzela Slovenija s pristopom k Evropski uniji. In sicer, da ima civilna družba (državlani in državljanke) legitimno pravico spremljati poteke oz. izvajanje javnih projektov, ki se v celoti ali deloma financirajo iz javnih sredstev in/ali imajo daljnosežne posledice za družbeno-gospodarski razvoj države. Zato je s sklepom zadolžila PSCN, da strokovno in drugo javnost tekoče seznaja s potekom projekta in svojimi ugotovitvami v zvezi z njim ter tako prispeva h krepitvi zaupanja v izvajanje projekta in njegovih nosilcev.

1.4. Ustanovitev PSCN kot oblika demokratizacije političnega sistema

Ustanovitev PSCN je izjemno pomemben akt demokratizacije našega družbeno-političnega sistema. Kot se je v letih njegovega obstoja in pomembne vloge ter zaupanja, ki ga uživa v javnosti, izkazal kot posnemanja vreden vzvod vzpostavljanja javnega nadzora nad izvajanjem velikih investicijskih projektov, v katerih se je v preteklosti dogajal dobršen del tiste dejavnosti, ki jo generalno državno tožilstvo označuje kot »sistemsko korupcijo« in negospodarno trošenje javnih sredstev. Ocenjena škoda takega dogajanja GD tožilstvo ocenjuje na več kot 3 (tri) milijarde evrov letno ali približno eno tretjino državnega proračuna škode na leto. Institucije EU in OECD redno opozarjajo Slovenijo, da je neuspešna pri odpravljanju korupcije. Razmere so se še poslabšale z nastopom pandemije in razvpito afero mask in zaščitne opreme, ki jo je preiskovala tudi Protikorupcijska komisija. V takih razmerah PSCN sklepa, bi bilo skrajno neodgovorno verjeti, da se v tako velikem projektu, kot je projekt 2TDK, ne bi pojavljala korupcijska tveganja. Zato je PSCN zavezan k odgovornemu ravnanju in naznanjanju sumov za taka ravnanja, kar pa je izključno odvisno od pravočasne dostopnosti dokumentov, ki jih potrebuje, da o njih sprejme ustrezna stališča in ukrepe.

1.5. PSCN kot podpora transparentnemu in gospodarnemu vodenju projekta 2TDK

Člani PSCN so zavezani etičnemu ravnanju zato mora PSCN vse politične subjekte in posameznike, ki njegove dejavnosti oz. izpolnjevanja od vlade določenih ciljev in nalog ne omogočajo ali jo ovirajo s prikrivanjem ali zadrževanjem podatkov, gradiv, odločitev itd., razglasiti ne le kot nedemokratično »motnjo v sistemu«, temveč take blokade nemudoma sporočiti ustanoviteljici, kršitelje pa na zaznane kršitve opozoriti. Ob takem ravnanju projekt ne bo potekal v načrtovanih časovnih in finančnih okvirih, temveč nasprotno, v smeri koruptivnih tveganj.

2. POUDARKI DOSEDANJIH POROČIL PSCN IN OCEN O POTEKU PROJEKTA

2.0. Obdobje poročanja

Prvo poročilo PSCN je pokrivalo potek projekta od 10. maja 2018 do 10. oktobra 2018. Drugo poročilo pokriva obdobje od 11. oktobra 2018 do 30. junija 2019. Tretje poročilo pokriva obdobje od 30. junija 2019 do 31. decembra 2020. Četrto poročilo pokriva obdobje od 1. januarja 2020 do 31. decembra 2020.

Ob tem je potrebno posebej opozoriti, da so določena dela v projektu tekla že prej in nanje PSCN ni imel vpliva, ne glede na to, ali so se dotlej pojavile kakršne koli nepravilnosti. V primeru zaznanih sumov na nepravilnosti se je PSCN sproti odzival in tudi sproti poročal na tiskovnih konferencah ali v svojih poročilih. Poudarimo, da so bila za predhodna dela porabljen znatna sredstva, katerih vrednost je državno podjetje 2TDK, d.o.o. ob prevzemu vodenja projekta ocenilo v velikem razponu med 50 in 70 milijoni evrov. Vsebinska evalvacija te porabe, o kateri sta ob zakonsko nepravnomočno delujočem podjetju 2TDK odločala predvsem DRSI in MZI, ni bila zadostno opravljena in še vedno ostaja predmet zadržkov in dvomov. Zato so se tako v javnosti kot nekaterih telesih DZ pojavile zahteve (npr. združenje SINTEZA), da revizijo opravljenih predhodnih del opravi Računsko sodišče. Slednje je opravilo revizijo poslovanja Slovenskih železnic, začelo tudi z revizijo poslovanja Luke Koper, ni pa še pristopilo k reviziji omenjenih predhodnih del in porabljenih do 70 milijonov evrov.

Poročila PSCN so dostopna na spletni strani MZI v zavihku PSCN.

2.1. Poudarki ugotovitev Prvega poročila

V prvem poročilu je PSCN opozoril predvsem na dva sklopa problemov: (1) težave pri pridobivanju tekočih informacij o poteku projekta, in (2) težave pri oblikovanju celovite ocene o gospodarnosti in rezultatih poteka projekta pred prenosom odgovornosti vodenja projekta na podjetje 2TDK. V tem času se je PSCN šele oblikoval in iskal ustrezne načine delovanja. MZI, ki ga je ustanovni akt PSCN določil kot institucijo, ki bo zagotavljala ustrezno poslovno podporo PSCN (vse potrebne informacije in gradiva, pa tudi administracijo), je najprej poskušalo oblikovati bolj ali manj neodvisen informacijski sistem za prenos informacij od investitorja do PSCN, vključno s pravico pridobivanja zaupnih informacij. Ta sistem ni bil nikoli izpeljan do polnega delovanja. Hkrati je postajalo vse bolj jasno, da MZI pravzaprav ne želi sodelovati s PSCN v obliki, ki jo določa Sklep vlade o ustanovitvi in delovanju PSCN. Prikrivanje informacij s strani MZI je postalo stalna praksa in doseglo višek v pripravi IP. Čeprav je MZI že večino leta 2018 razpolagalo s predlogom IP v angleški verziji, tega ni hotelo posredovati PSCN, obenem pa je preprečilo, da bi PSCN pravočasno in celovito obravnaval zadnji predlog tega gradiva. Vzroki za tako početje niso bili nikoli raziskani niti sankcionirani, čeprav je PSCN nanje

opozoril. MZI je takrat Vladi predlagalo sprejem IP v obliki, ki ne ustreza potrebam in ciljem izvajanja projekta 2TDK, brez ustreznih predlogov in opozoril PSCN, kar je frivolna kršitev določil ustanovnega akta in se že kaže kot velika napaka, saj je kasneje postalo jasno, da potrebuje IP temeljito revizijo pretežno s področij, na katere je že takrat opozarjal PSCN. Težava pri izvajanju projekta ali celo kot oblika zavajanja vlade, če IP ne bo v najkrajšem času revidiran, celo zahteva opredeljevanje strokovne in politične odgovornosti povzročiteljev in udeležencev v takem ravnanju. Zato je PSCN v že Prvem poročilu ocenil, da obstaja resna nevarnost, da je MZI s takim delovanjem dejansko kršilo zakon in o tem opozoril Vlado in javnost, da se bodo tveganja pri izvajanju projekta povečevala. Obenem je vladi predlagal več ukrepov za sanacijo stanja.

2.2. Poudarki ugotovitev Drugega poročila

V Drugem poročilu je PSCN najprej ugotovil, da se sporen odnos MZI do PSCN glede posredovanja podatkov, gradiv in dokumentov (npr. Strategije naročanja, Koncesijske pogodbe, itd.) tudi po obravnavi Prvega poročila na Vladi ni spremenil, temveč se je v enaki obliki nezaupanja celo prenesel tudi na podjetje 2TDK. Na to dejstvo je PSCN poskušal opozoriti Vlado na sestanku s takratnim generalnim sekretarjem vlade, g. Stojanom Tramtetom, dne 15. maja 2019, vendar neuspešno. Zadrževanje gradiv in prikrivanje podatkov, ki ga je PSCN doživel ob sprejemanju IP, se je nadaljevalo ob sprejemanju Koncesijske pogodbe in tudi pri določanju Strategije naročanja. Posebej želimo opozoriti, da je v sklepu vlade zapisana obveza, da PSCN obravnava letne načrte podjetja 2TDK d.o.o., vendar jih PSCN ni uspel pridobiti niti od investitorja niti od MZI. Podobna praksa se je nadaljevala tudi pri odločitvah glede posameznih razpisov, kjer je (tudi zato) prihajalo do večjih napak (**razpis za izdelavo PZI, razpis za objekte Glinščica**, itd.), saj je umanjkal pregled dodatnih devetih parov oči, na kar je PSCN eksplicitno opozoril (glej Drugo poročilo, str. 15-16).

Eno osrednjih opozoril, namenjenih Vladi v Drugem poročilu, se nanaša na nedorečeno rešitev **deponiranja in sortiranja za nadaljno predelavo izkopanega materiala**. V tej zvezi so določila, ki jih podaja IP, večplastno sporna (transport večje količine materiala skozi naselja, vznemirjanje prebivalstva za daljše obdobje), ekonomsko neupravičena (drag transport vsega materiala v Anhovo in tehnično neizvedljiv pod naraščajočo obremenitvijo obstoječe proge Koper–Prešnica–Divača), strokovno nedorečena (količina, struktura in kakovost izkopanega materiala, možnosti predelave itd.), finančno zavajajoča (sum korupcijo zaradi vztrajanja prvotnih načrtovalcev, da ta material nima nobene tržne cene, kar ne more biti zgolj tehnična napaka), bistveno previsoka določitev stroškov tega transporta (enormnih 50 milijonov evrov, kar je v rangi zadnjih pocenitev projekta), če naštejemo le najbistvenejše vidike problema deponiranja in predelave materiala. Zaradi vseh teh ugotovitev je PSCN Vladi podal konkretna priporočila (glej Drugo poročilo, zlasti str. 22; 25-26).

Ker je bila v teh dveh poročilih v ospredju tehnična problematika Projekta, smo v »Tretjem poročilu PSCN vladi« namenili nekaj več pozornosti družbeno-političnim razsežnostim IZVAJANJA Projekta.

2.3. Poudarki ugotovitev Tretjega poročila

PSCN ugotavlja, da se je generalno gledano, preglednost poteka Projekta v zadnjih mesecih leta 2019 izboljšala, PSCN je dobival tudi boljše in konkretnejše odgovore na nekatera svoja vprašanja in več informacij, za katere je zaprosil in ki so bistvene za odločanje o poteku projekta. PSCN z izgradnjo medsebojnega zaupanja z uradništvom na MZI opaža, da se deloma odpravljajo tudi nesporazumi in nesoglasja o tem, kaj so in kaj ne informacije javnega značaja, komu morajo biti tekoče dostopne, kadar jih nosilec ne označi kot začasno zaupnih, saj izključno zaupnih informacij, ki bi bile vezane neposredno na javni projekt po definiciji ne more biti, razen osebnih podatkov. S prenosom pristojnosti na podjetje 2TDK postaja vodenje Projekta bolj konsistentno, priprava gradiv bolj tekoča in bolj v skladu s terminskim planom.

Na vztrajanje PSCN se krepi tudi zavedanje deležnikov, da je potrebno sproti opredeljevati trenutne naloge vključno z odgovornostmi. Predvsem pa postaja odgovornost za posamezne odločitve bolj konkretizirana oziroma poosebljena.

Če te premike ocenjujemo kot pozitivne, pa ne moremo mimo dejstva, da niso ustrezno razrešeni nekateri odprti problemi iz preteklih dveh let. Ker je navidezno v nasprotju s pozitivnimi napori podjetja 2TDK, da probleme tekoče rešuje, se vsiljuje prepričanje, da se v reševanje odprtih problemov preteklosti vpleta še »vmesni informacijski posredniki«. Med bistvene nerešene probleme moramo šteti neopravljeno evalvacijo pogodb, ki so bile sklenjene pred prenosom vodenja Projekta na podjetje 2TDK, predvsem pa vse zaplete okrog nastajanja IP in njegovo zelo problematično vsebino, na kar je PSCN znova opozoril, pri čemer revizija IP še vedno ni bila opravljena.

Razprava o smotrnosti, učinkovitosti in rezultatih posameznih nalog, za katere so bile sklenjene pogodbe pred prenosom pristojnosti vodenja Projekta na podjetje 2TDK ni zadovoljivo zaključena, zato je PSCN mnenja, da se ta evalvacija opravi v okviru Računskega sodišča čimprej. Iste zahteve prihajajo tako iz DZ (Komisija za infrastrukturo, Komisija za nadzor javnih financ) kot iz Civilne družbe (SINTEZA/KCD je tako zahtevo že posredovala Računskemu sodišču), zato PSCN poziva podjetje 2TDK, da samo zahteva ustrezno vsebinsko in finančno revizijo tega obdobja, z rezultati pa seznani javnost v posebnem Poročilu ter tako razreši to pereče vprašanje porabe do 70 milijonov evrov.

2.4. Ugotovitve Četrtega poročila

PSCN ugotavlja določene izboljšave v zagotavljanju pogojev za njegovo delo zlasti s strani MZI. Izboljšalo se je tudi sodelovanje z 2TDK. Temeljni problem, ki ga poleg že navedenih in še vztrajajočih, pomenijo ne le ukrepi Covid-19, temveč dejstvo, da se na Projektu

kopičijo zamude. PSCN si je na terenski seji na Primorskem ogledal najzahtevnejše delovišče dostopnih cest na predelu kanjona Glinščice s pritokom. Delovišče dostopnih cest do portala 2, oziroma do območja izhoda iz tunela T1 v smeri iz Divače proti Kopru je zaradi zahtevnega terena in polzeče hribine zašlo v časovno podaljšanje, ki bo predvidoma terjalo dodatnega pol leta. Po zagotovilih podjetja 2TDK iz poletja 2020, naj bi dela kljub vsemu bila dokončana do konca 2020. PSCN ugotavlja, da je bilo projektiranje dostopnih cest zelo problematično in ne dovolj podprto s sondiranjem terena, ki bi zagotovo lahko pokazalo labilnost izredno strmega pobočja jugozahodno od vasi Mihele. PSCN je prepričan, da so to nedopustne napake projektiranja v predhodni fazi, zaradi česar se kaže še večja potreba po reviziji porabljenih sredstev iz obdobja takoimenovanih pripravljalnih del. Vmes je prišlo do zamenjave uprave podjetja 2TDK, zato PSCN ni mogel podati ocene o uspešnosti dela nove uprave.

PSCN je ostal pri oceni dosedanjih poročil, da projekt ne poteka optimalno, posamezne odločitve niso sprejemane transparentno in gospodarno.

Posamezni problemi, ki ostajajo iz preteklosti in ki so že podprti s komentarji in oceno PSCN navajamo v nadaljevanju, pri čemer PSCN dodaja vmesne nove ugotovitve, do katerih je prišel. Ključna pri tem je revizija IP in problem pogodbe za njegovo izdelavo, zlasti obseg del in namembnost porabljenih sredstev.

- Revizija IP in problem pogodbe z Deloitte

Med pogodbami je najbolj sporna pogodba za izdelavo IP, ki jo je formalno podpisalo podjetje 2TDK, vendar številni podatki kažejo, da je bila ta pogodba pripravljena in dogovorjena že prej na pobudo DRSI oz. MZI, kar bi morale ustrezne institucije raziskati. V njej so brez pravega razloga povezane naloge zunanje podpore mednarodnemu utemeljevanju projekta in pridobivanja EU-sredstev zanj, ki tudi finančno predstavljajo približno 98 % celotne vrednosti pogodbe (z aneksom) in je nesprejemljivo, da se skrivajo za nalogo »izdelava IP«, ki bi ga lahko pridobili po ocenah DARS za 20.000 do 30.000 evrov. Pretežni del teh nalog bi moralo neposredno opraviti MZI in je njihovo najemanje zunanjega izvajalca samo po sebi sporno, zlasti odkar so strokovne službe dobile dodatna sredstva za take naloge. Po vsebini so te naloge povsem drugačne od izdelave IP zato je neupravičeno, da so »skrite« pod pogodbo o izdelavi IP. Da gre za nekakšno »vezano trgovino«, se je pokazalo tudi v dejstvu, da je moral pogodbeni nosilec, firma DELOITTE, za izdelavo IP skleniti posebno »podpogodbo« s podjetjem McDonald, saj sam ni razpolagal z ustreznimi kadri, hkrati pa mu je vse ključne podatke dostavljal DRI. Tako je Deloitte izdeloval samo kalkulacije in preračune donosnosti projekta, da bi dosegal zadostno stopnjo za odobritev kreditov EIB. Prav pri tej pogodbi je prišlo do nepričakovanega zapleta: firma DELOITTE tega izdelka, IP, ni hotela sprejeti kot svojega in je v uvodu IP javno in jasno zapisala, da zanj v nobenem primeru ne odgovarja. Naročniku (podjetju 2TDK) je bil torej posredovan izdelek, za katerega avtor ne želi odgovarjati (ga pa naj bi zastopal v tujini in v pogajanju z bankami!), saj je osnovne

podatke zanj vsilil DRI. Ta izdelek je bil posredovan v sprejem Vladi, ne da bi ga PSCN lahko pravočasno obravnaval in ne da bi MZI sprejemanju na vladi priložilo zadržke in opozorila PSCN. PSCN tudi ni prejel nobenih zagotovil ali pisnih dokazil o tem, kakšne informacije so o IP bile posredovane Vladi. V IP so avtorji načrtali predore, katerih profili presegajo evropske standarde, s tem pa se pojavlja vprašanje, ali so imeli ambicijo pomagati točno določenemu izvajalcu do »več dela« in s tem večjemu plačilu zaradi dejansko nepotrebnih del. Prav tako presegajo običajne standarde postavke o stroških za vodenje in nadzorovanje poteka celotnega projekta ter nekatere druge postavke (npr. postavke »zidanja« stroškov tveganja) ter celotno področje gospodarjenja z izkopanim materialom. PSCN je o teh spornih elementih tega dokumenta večkrat obvestil MZI in predlagal takojšnjo revizijo. Prav tako pa je vodstvo podjetja 2TDK in MZI seznanil tudi z opozorili nekaterih neodvisnih strokovnjakov, da je na podlagi mednarodnih primerjav s podobnimi projekti projekt 2TDK v IP za skoraj tretjino precenjen (do 30%).

- **Gospodarjenje z izkopanim materialom**

Gre za kompleksno vprašanje, ki v IP tudi približno ni rešeno. Med drugim niso podani ustrezni podatki o strukturi te kombinacije materialov v flišni in apnenčasti osnovi (lapor, kalciti, ilovica, mešani drobir, podzemne breče in konglomerati) in njihovi količini, ni izračunana nova količina tega materiala, ki se je po dvakratni korekciji predorov (najprej širitev reševalnih predorov v normalne, nato zmanjšanje profilov vseh predorov na evropske standarde) bistveno spremenila. Predvsem pa ni izdelana projekcija gospodarjenja s tem materialom, katerega del moramo tretirati kot potencialno surovino za pridobivanje cementa (Anhovo), del za povratno uporabo pri betoniranju predorov ali kot gramoz, del pa obravnavati kot »jalovino« in zanjo poiskati ustrezne deponije. Lokacije in obseg teh deponij v IP ni opredeljen kot tudi stroški transporta ne. Vztrajanje izdelovalcev IP, da se celoten izkopani material tretira kot ničvreden, ima seveda očitne znake korupcijskega tveganja, saj bo nekdo z delom tega materiala nedvomno ustvarjal prihodke, javno ali ilegalno. Načrt IP, da se celoten material transportira v Anhovo pa je po mnenju številnih strokovnjakov zaradi transporta skozi naselja močno sporen tako okoljevarstveno kot ekonomsko in politično nesprejemljiv.

- **Ocena vrednosti projekta po IP**

PSCN ponovno opozarja Vlado na vrednost Projekta, ki ga IP neupravičeno postavlja na 1.195 milijonov evrov, in strukturo angažiranih sredstev zanj. IP v poglavju 14.8.2 razkriva, da se bo samo na podlagi dveh osnovnih virov zbralo 2.659 mio (iz »Pribitka« 1.592 mio in iz »Takse« 1.067 mio), skupaj (s sredstvi EU in komercialnih bank) pa več kot tri milijarde. Večina teh sredstev (1.485) naj bi bila namenjena »plačilom za dosegljivost« zgrajene infrastrukture, pri čemer teh plačil in razlogov zanje IP vsebinsko ne opredeli, prav tako pa ne pojasni, kako namerava sedanja vlada zagotoviti namenskost teh sredstev oziroma vplačil v naslednjih 45 letih. Zato je bil povsem neprimeren in celo zakonsko sporen Aneks k prvotni pogodbi (vrednost neto 680.000 evrov oz. bruto

829.600 evrov) o izdelavi IP, ki ga je sklenilo podjetje 2TDK v višini 199. 616,40 evrov bruto (tako, da zdaj skupna vrednost te pogodbe znaša 1.029.216,49 evra. Določbe tega Aneksa v ničemer ne zadevajo IP, temveč se nanašajo na nerealizirane naloge iz drugega dela prvotne pogodbe. Zato PSCN poziva podjetje 2TDK, da ta aneks razveljavi kot neupravičen in brezpredmeten ter zahteva vračilo preplačila, prvotno pogodbo pa po ustrezni evalvaciji rezultatov zaključi in poplača le realno opravljeno delo (brez vložka državne DRI v osnovno pripravo podatkov). Namesto te pogodbe naj sklene novo pogodbo z ustrezno namembnostjo z najugodnejšim kvalificiranim izvajalcem preko javnega razpisa.

- Vpliv makroekonomskih razmer in omejitvenih ukrepov

Poudariti velja, da IP v sedANJI obliki ostaja izredno sporen dokument, v katerem noben od ključnih podatkov ne drži več. Sporno je tudi utemeljevanje rasti prometa v luki Koper, ko pa imamo v letu 2020 dve obdobji pomembnih restriktivnih ukrepov za preprečevanje širjenja infekcije SARS-CoV-2 in bolezni Covid-19. Prav koronaukrepi so tisti, ki še dodatno poudarjajo pomen in terjajo čimprejšnje noveliranje in pomembne korekcije. Makroekonomske razmere so se močno spremenile zlasti pod prvim lock-downom, ko se je znatno zmanjšal pretovor v Luki Koper, ključnemu gospodarskemu subjektu, kateremu je posvečena nova dvotirna povezava z notranjostjo Slovenije in z zalednimi državami. PSCN ugotavlja, da mora Vlada zagotoviti tudi nadgradnjo in obnovo preostalega železniškega omrežja na območju panevropskih koridorjev, pri čemer je zlasti pomembna ustrezna elektrifikacija in polaganje dodatnega tira na približno 100 kilometrih za gradnjo manj zahtevnega subpanonskega dela Slovenije, za najenostavnejšo in najkrajšo povezavo s ključnimi zalednimi državami Madžarsko, Slovaško, južno Poljsko. Tovorni promet kaže, da sta oba odseka podobno zasedena, tako odsek od Pragerskega proti Šentilju, kot proti Hodošu. Za Slovenijo strateškega pomena je boljša povezava od Hodoša ob zahodni madžarski meji do zahodne Slovaške. V tem primeru odpade problem, ki je sedaj očiten, da se tovor v našete države preko Šentilja in Gradca po dolini reke Mure odmakne globoko v Alpe in se nato preko strmega Semmeringa (28,1 promila najvišjega vzpona) ponovno vrača v Panonsko nižino. Prav pri teh vprašanjih je ključno sodelovanje z Madžarsko, kjer bi ta izboljšala povezave do Slovaške, Slovenija pa dodala tir za polno dvotirnost elektrificirane proge Pragersko-Hodoš.

- Problem dvotirnosti in prepočasno pripravljanje in sprejemanje potrebnih dokumentov na MZI in DRSI

PSCN se je večkrat zavzel za tako gradnjo drugega tira, ki bo čimbolj reducirala stroške in pripeljala do polne prave dvotirnosti. Zamude v dosedanjem poteku projekta povečujejo možnosti za čedalje večji delež hkratnosti gradnje »desnega« in »levega« tira nove proge, za katerega poteka prav sedaj priprava strokovnih podlag. PSCN meni, da bistveno prepočasi, saj je ob umeščenem desnem tiru praktično prostor že zaseden in ni potrebe po »žongliranju« s preverbo treh inačic oziroma variant poteka. Tak pristop s strani DRSI

PSCN močno obsoja in je večkrat poudaril nesprejemljivost takega delovanja in zahteva ukrepe s strani MZI in Vlade. Vlada si ob trenutnih zamudah na projektu ne more privoščiti izgradnje nove enotirne proge. To je nedopustno in neracionalno, predvsem pa širše družbeno neodgovorno. Nove proge se nikjer po svetu na tako kratkih in prometnih odsekih ne gradijo v enotirni inačici, saj to bistveno poveča ostale stroške in izredno zmanjša varnost. PSCN se tudi zavzema, da stara proga ostane za turistične in »rezervne« namene, v kolikor pride do havarije na novi progi, kjer je kar nekaj zahtevnih objektov in nevralgičnih točk. V tej fazi je pomembno, da se zaključijo birokratski postopki čimprej in da se levi tir logično umesti ob obstoječega.

Iz naslova dvotirnosti je potrebna tudi sama novelacija IP, osrednjega projekta družbe 2TDK, normalna dvotirnost pa je ena od osrednjih točk zanimanja javnosti. V PSCN smo prepričani, da bi morali odgovorni instituciji (2TDK in MZI) vladi in javnosti posredovati kompleksno in verodostojno informacijo o reševanju tega vprašanja, vlada pa ponovno sprejeti sklep o dvotirnosti in navodila za njeno takojšnje upoštevanje, odločitev pa predstaviti javnosti. Brez take informacije lahko nezaupanje javnosti do projekta in njegovega vodenja samo narašča, pri tem pa ne bo mogel pomagati niti ugled PSCN.

- Problem projekta premostitve kanjona Glinščice s pritokom in gradnje pokrite galerije

PSCN je že obveščal Vlado o spornosti razpisa za dela na Glinščici, saj v njem ni bila določena zgornja meja vrednosti (stroškov), kar je pri takih razpisih običajno. Še bolj sporne pa so odločitve, ki so sledile: razveljavitev sprejetega sklepa o izboru izvajalca na podlagi nepreverjenih trditev konkurenčnega izvajalca in nato celo razveljavitev razpisa. V PSCN smo izrazili prepričanje, da bi bilo smotrnejše, da bi vodstvo 2TDK po prejemu informacij, da so podatki izbranega izvajalca sporni, odločitev o izboru izvajalca (začasno) zamrznilo, reševanje pritožbe pa prepustilo DKOMU (oz. eventualno sodišču). To je pomembno za vse naslednje podprojekte Projekta 2TDK. Kot vidimo, se ta problem kaže tudi sedaj v razvidih kvalificiranih izvajalcev, kjer prihaja do pritožb in zahtev po reviziji, zato je odgovorno obnašanje podjetja 2TDK pri pripravi razpisov pomembno tudi z vidika PSCN, da pravočasno komentira vsebino priprave razpisa, seveda v sklopu varovanja poslovne tajnosti dokumentov, za kar je PSCN kvalificiran.

- Problem vrednotenja razpisanih cen na javnih natečajih in finančnih evalvacij

Vse napake iz preteklosti (slabo načrtovanje, neodgovorno vodenje), niso bile v celoti odpravljene, razpis za dela na Glinščici pa mora biti v pouk za nadaljnje razpise bistveno višjih vrednosti. PSCN je omenjal probleme predragega razpisa za izdelavo projektne dokumentacije, kjer so bile cene znatno pretirane in jih po ugotovitvah nekaterih strokovnjakov v razpisanem obsegu ni mogoče opraviti, četudi angažiramo celotno razpoložljivo inženirsko stroko. Problematične so tudi razpisane in priporočene cene inženirskih ur, ki so po mnenju PSCN previsoke ob tem, da imamo na voljo in-house

projektanta (DRI), ki bi moral ure obračunavati v skladu s sistemom plač v javnem sektorju. Na tem področju je še eno veliko korupcijsko tveganje. Potrebo po reviziji in novelaciji IP smo že omenili, za kar mora poskrbeti neodvisen izvajalec. Prav tako ni potekala korektna finančna evalvacija Projekta, v kateri so bili vseskozi vsiljevani argumenti načrtovalcev, kar je v strokovni in drugi javnosti ustvarjalo prepričanje, da bomo spet izvajali Projekt oz. gradili železniško povezavo »po najvišjih možnih cenah«. K zmanjšanju tega nezaupanja lahko prispeva le izrazito transparentno vodenje projekta, ki pa ga odgovorni za Projekt vendarle še niso osvojili v celoti. Ta manko se kaže tudi v odnosu MZI do PSCN; MZI namesto zagotavljanja ustrezne podpore pri pridobivanju relevantnih informacij pogosto blokira dostop do teh informacij, kar nujno rezultira v kritiko takega delovanja, ta pa v medsebojno nezaupanje, kar k javnemu zaupanju v Projekt in njegove nosilce na dolgi rok gotovo ne prispeva.

- Nezadostno komuniciranje z javnostmi

Močno zanemarjeno ostaja področje odnosov z javnostmi. PSCN priporoča čimprejšnjo vzpostavitev samostojne spletne strani, saj zainteresirana in strokovna javnost ter lokalne skupnosti, ki so bile sopredlagateljice članov v PSCN, nimajo preproste poti do objavljenih dokumentov in informacij s strani PSCN. Zato je poseben problem veliko nezaupanje strokovne in druge javnosti, ki spremlja Projekt že od vsega začetka in to ne povsem neupravičeno. Javna razprava o trasi Projekta ni bila korektno vodena in zaključena, kar vleče velik rep očitkov in se še nadaljuje po skupinah in političnih grupacijah, ki še vedno trdijo, da je traso mogoče spremeniti.

- Počasnost in neusklajenost dela državnih organov

PSCN ugotavlja in posebej opozarja na že kar pregovorno neodzivnost in nesprejemljivo počasnost dela državnih organov, ko gre za izdajanje potrebnih soglasij. V PSCN ocenjujemo, da je tak nesprejemljiv odnos do projekta 2TDK lahko le posledica nesposobnosti, nestrokovnosti, nemotiviranosti uradnikov, ali celo parcialnih, Projektu škodljivih interesov, za katere bi MZI moralo poskrbeti, da bi jih iz postopkov odločanja in priprave umaknili. Zlasti to velja na MZI, deloma pa tudi za MOP in druge organe v sestavi. Opominjamo, da je MOP postopek pridobivanja okoljevarstvenega soglasja več kot leto dni. Denimo ARSO je potreboval več kot leto dni za odgovor investitorju, da za razširitev servisnih cevi v predore normalnih profilov ni potrebna sprememba okoljevarstvenega soglasja, MOP kot upravni organ je za sprejem odločitve, da je razširitev predorskih cevi manjše odstopanje v projektu, potreboval več kot 6 mesecev. Tudi DKOM je enormno dolgo ugotavljal, ali je referenca izbranega ponudnika za Glinščico veljavna, oz. kako jo lahko nadomesti. PSCN seveda razume, da mora v postopkih javnega naročanja obstajati možnost pritožbe ter da so organi in uradne osebe pri svojem delu samostojne in strokovne, a dolgotrajnosti in mečkanja do nerazumno dolgih rokov je preprosto preveč. Zato PSCN terja aktivnejšo vlogo pristojnih ministrstev in v končni fazi Vlade RS, ki jih vodi in usmerja. Najhujši tak primer zavlačevanja, ki že povzroča zelo

škodljive in daljnosežne posledice, je projekt »Nadgradnje predvidene proge v dvotirno progo«. Sklep o tem je sprejela vlada že dne 08. junija 2017 (št. Sklepa 37500-7/2017/2), sklep pa zaradi poteka dogodkov, na katere smo opozorili v prejšnjih poročilih, še zdaleč ni umeščen v IP oz. operacionaliziran v poteku projekta.

3. OCENA PSCN ZA OBDOBJE OD 1.1.2021 DO 28.2.2022

3.0. EPIDEMIJA COVID-19 IN RESTRIKTIVNI UKREPI

Tudi leto 2021 je potekalo podobno kot leto 2020. Ne le PSCN, temveč tudi drugi deležniki projekta 2TDK so imeli velike težave. Bistvena značilnost je bilo manjše število sej v živo, kar je bila neposredna posledica protikoronskih ukrepov, zato pa je bilo nekaj več komunikacije izvedene preko elektronskih medijev. To se je izkazalo za težje, kot je bilo sprva pričakovano. Temu primerno je potekal tudi vsebinski del v okviru pristojnosti PSCN. Zato je iz navedenih objektivnih razlogov tudi obdobje, ki ga pokriva pričujoče poročilo, daljše od prvotno zamišljenega.

3.1. POROČILO PSCN ZA OBDOBJE JANUAR 2021 — FEBRUAR 2022

V obdobju od zadnjega Poročila PSCN (marec 2021) Projektni svet za civilni nadzor ugotavlja, da se nekateri problemi vlečejo brez odgovora in konkretnih rešitev. Ker je množica predlogov PSCN iz prejšnjih poročil ostala nerealizirana, PSCN poročilo za leto 2021 temelji na treh ključnih točkah identificiranih problemov, ki jih je potrebno rešiti brez dodatnih odlašanj. To so:

- a) problem nadgradnje v polno dvotirnost;
- b) problem električnega napajanja;

Prepočasno ali nikakršno reševanje obeh zgoraj navedenih problemov pa opozarja še na tretji velik problem –

- c) problem neučinkovitosti in nesodelovanja med državnimi organi na eni strani med MZI vključno z DRSI in MOP ter Vlado RS na drugi strani.

3.2. OCENA SODELOVANJA Z INVESTITORJEM TER PRISTOJNIMI DRŽAVNIMI ORGANI V LUČI DVEH OSREDNJIH PROBLEMOM PROJEKTA GRADNJE DVOTIRNE ŽELEZNIŠKE PROGE KOPER—DIVAČA

3.2.1. Podjetje 2TDK – izvajanje obstoječe investicije

Kljub vsem problemom na terenu in kabinetno (noveliranje IP) PSCN ugotavlja, da je sodelovanje z vodstvom družbe 2TDK (državni investitor) korektno in da večinoma pridobi zahtevane informacije pravočasno. PSCN opaza tudi, da se vodstvo 2TDK odziva v realnem času in da nastajajoče težave pretežno sproti in zadovoljivo odpravlja. Pri tem prihaja do izraza sistemski problem projektiranja. Že pri prečenju kanjona Glinščice s pritokom je prišlo do velikih, skoraj fatalnih težav zaradi labilne zemljine (debela plast polzeče hribine, ki je povzročila poke v stebrenju, zaradi česar je bilo potrebno ob visokih

dodatnih stroških ponavljati globoko temeljenje, ki se izvaja v enotnem postopku), kar kaže na problem neustreznega geološkega sondiranja terena (geologi bi morali predvideti, da na tako pretrtem in z naravnimi prelomi ter luskami bogatem predelu širše črnokalsko-kraške cone, kjer za povrh erozijski in denudacijski procesi pospešujejo tektonske premike, zagotovo gre za geološko posebnost edinih vodotokov v siceršnji kraški preperelini, ki zahteva posebno pozornost na poševne gradientne), še prej pa v neupoštevanju alternativnih potekov trase nove dvotirne proge Koper—Divača, ki bi se lahko izognili in zaščitili ta nekdanji dragulj biotske pestrosti, ki je sedaj nepovratno degradiran in bo tak tudi ostal, ne glede na kasnejše izravnalne ali dodatne ekoremediacijske posege.

Pri tem se ponovno kaže pomembnost faze projektne predpriprave na tako zahteven projekt, ki mora biti v pouk tudi izvajalcem drugih večjih infrastrukturnih projektov, kot je denimo projekt takoimenovane III. razvojne osi (ki v bistvu predstavlja prometni koridor v smeri sever—jug), kjer ena od različic tras na severnem odseku med Slovenj Gradcem in Celjem prečka ugrezninsko polje rudnika lignita z zelo labilno zemljino.

3.2.2. MZI – nezadostno sodelovanje z DRSI in drugimi ministrstvi ter Vlado RS

Sodelovanje z Ministrstvom za infrastrukturo poteka pretežno na mesečni, občasno pa na tedenski in dnevni ravni. V načelu je sodelovanje korektno, kar se tiče ažurnosti priprave osnutkov zapisnikov, organizacije srečanj na daljavo in drugih opravil, vendar so v tem sodelovanju še velike rezerve. Opažamo relativno majhno število deležnikov na relaciji MZI—PSCN, kar lahko pomeni težavo v primeru zamenjave ali odhoda kadrov. Po prepričanju PSCN bi MZI moral to vlogo okrepiti z dodajanjem še kakega uradnice_ka, ki bi se seznanil-a s problematiko izvajanja projekta in tako razbremenila edino osebo, ki sodeluje s PSCN od njegove ustanovitve. Predvsem pričakuje PSCN proaktivno in kritično vlogo uradništva MZI, ki bi moralo aktivneje opravljati vlogo opozarjanja kabineta ministra, da ne bi prihajalo do neljubih razhajanj ali zavajanj med izjavami ministra in dejanskim stanjem ter namerami investitorja. Po oceni PSCN je posebno problematično in vprašljivo sodelovanje med MZI in DRSI, zlasti na področju takoimenovanega projekta umeščanja »levega tira« ob desnega, ki poteka kar pet let in še ni končan. Ob tem, da strokovne podlage večinoma že obstajajo, PSCN posluša stalno iste izgovore, zakaj nekaj ni mogoče opraviti hitreje. Zelo problematičen je po mnenju PSCN tudi odnos MZI z DRI, takozvanim hišnim inženirjem, ki skrbi za pripravo strokovno-tehničnih podlag in za to, da mu državnih potrebnih in nepotrebnih projektov nikoli ne zmanjka. Zadnji tak problem se je izkristaliziral v izjavi premierja jeseni 2021, da letališče potrebuje navezavo na hitro progo in ne na kamniško lokalno progo, DRI pa je predlagal pripravo dveh ločenih državnih prostorskih načrtov obeh prog, češ da se bo potem izkazalo, katera opcijo izbrati. Trenutno kaže, da je DRI tisti, ki idejno vodi MZI, PSCN pa ni prepričan, da MZI preko

svojih predstavnikov v Nadzornem odboru ustrezno nadzoruje delo svojega hišnega režiserja projektov.

Nadalje bi moralo MZI aktivneje poskrbeti za pretok informacij na nivoju Vlade (zbor ministrov) in neposredno z drugimi ključnimi ministrstvi (MOP) glede umeščanja v prostor in pridobivanja kvalificiranih soglasij s strani okoljske in prostorske stroke.

PSCN je naročil MZI, da v okviru svojih služb ali DRSI pripravi ali naroči tudi ustrezne študije o optimalnem električnem napajanju odseka nove proge Koper—Divača. Naloga ni bila opravljena niti do faze naročila projekta. PSCN ponavlja, da je v sklopu doseganja evropskih ciljev zmanjšanih emisij izrazito pomembna čim nižja poraba električne energije. Zaradi enostavnosti in energetske učinkovitosti rekuperacije električne energije na omrežju napajanja z izmeničnim tokom (25 kV AC) je na območju visoke reliefne energije 400 metrov višinske razlike na 28 kilometrskem odseku proge uvedba elektrifikacije z izmeničnim tokom 25 kV nametosti nujna. Pri tem PSCN ne sprejema izgovorov ne MZI ne DRSI, da ima Slovenija premalo trosistemskih lokomotiv, saj pravkar objavljena Vizija razvoja železniškega omrežja predvideva 450 milijonske investicije v železniško omrežje na leto. Poleg tega je Republika Slovenija kot članica EU sprejela podnebne cilje tako do leta 2030 kot do leta 2050. Med njimi je prav nadomeščanje pridobivanja električne energije iz fosilnih goriv z bolj trajnostnimi oblikami pridobivanja EE, predvsem pa z zmanjšanjem in učinkovitostjo porabe. PSCN zahteva od MZI, da nemudoma poskrbi pospešeno delo DRSI na tem vprašanju. V nasprotnem bo znova sledil problem zamujanja, zavlačevanja in končno nepravočasnega neukrepanja z izredno hudimi škodljivimi posledicami za prihodnje generacije.

3.2.3. DRSI – slabo izvajanje projektov umeščanja »levega tira« in priprave dokumentacije za utemeljeno odločanje o ustrezni elektrifikaciji

DRSI kot ministrstvu podrejena direkcija je prevzela nalogo priprave dokumentacije za »polno dvotirnost«. Od izjave ministrice o nameri Vlade RS o gradnji dvotirne proge (2017) mineva pet let. V tem času ne le, da se z Glinščico I (enotirno premoščanje kanjona Glinščice s pritokom) ni vzporedno pričela gradnja Glinščice II, kar bi bilo edino smotno, pametno, dobrega gospodarja vredno upravljanje z investicijo, temveč ni v celoti pridobljene niti vseh soglasij za izdajo dopolnjenega DLN/DPN proge Koper—Divača. Iz izvajanj predstavnikov DRSI na sejah PSCN lahko izluščimo en efektivni lajtmotiv – zavlačevanje oz. prokrastinacijo. Šele junija 2021, po štirih letih od zaveze vlade, so bile pripravljane za obravnavo strokovne podlage polne dvotirnosti, pri čemer seveda niso mogle bistveno odstopati od že pripravljenih podlag pred desetletji za umestitev enega samega tira. PSCN si ne zna predstavljati logike za ugotavljanje (najmanj) treh variant umeščanja poteka »levega tira« ob obstoječo progo. V odsotnosti logičnih razlag se je pripravljalec gradiv zatekel k popolnoma nesmiselnemu »izbiranju« variant med tem, da

se 1) »levi tir« gradi ob »desnega«, ali 2) da »levi tir« poteka po trasi obstoječe proge zgrajene leta 1967, ali da 3) »levi tir« ne poteka nikjer. Taka prav po butalsko nesmiselna logika lahko pomeni le dvoje: ali pripravljavci pod izgovorom sledenja zakonodaji zgolj pridobivajo čas, da Glinščice II ne bo mogoče graditi konsekutivno, torej dokler je gradbena mehanizacija še na terenu in da se bodo posledično drastično povečali stroški (po oceni PSCN vsaj za dodatnih 30 mio. evrov), ali pa da gre za neznanje, kar pušča na mizi le še opcijo nesposobnosti. PSCN je mnenja, da je verjetnejši prvi scenarij zavlačevanja s ciljem »vlečenja« projektov in pridobivanja stalnih novih virov za njihovo dokončanje. Posledica takega kruhoborstva je izguba za vso državo.

3.2.4. Vprašanje optimalne elektrifikacije ob prehodu v brezogljicho družbo

Glede študije o najprimernejši obliki elektrifikacije nove dvotirne proge Koper—Divača si po mnenju PSCN negativno oceno zaslužita tako DRSI kot MZI. Kmalu bo moral investitor sprejemati sekundarne odločitve glede elektrifikacije proge (dovod elektrike in druge rešitve), hkrati pa še vedno nimamo primarnega odgovora na vprašanje, ali bo proga elektrificirana po sistemu enosmernega ali po sistemu izmeničnega toka. DRSI že dve leti obljublja, da bo to vprašanje »ponovno in pravočasno« strokovno preveril, rezultatov tega preverjanja pa še ni obelodanil. To lahko PSCN znova napelje na sklep o namernem zavlačevanju, saj drugih argumentacij PSCN doslej še ni prejel. Tudi neaktivna vloga MZI pri tem vprašanju in pri nadzoru dela DRSI sta znak za alarm, kjer bi morala posredovati tudi Vlada. Pri vsem skupaj ostaja nerešeno tudi vprašanje prenosa in razširitve pristojnosti za izvedbo investicije s strani države na 2TDK še za »levi tir« proge Koper—Divača.

3.2.5. MOP – neodzivnost in nesodelovanje z MZI pravilo ali namenska neusklajenost?

PSCN je imel in ima z ministrstvom za okolje in prostor le malo stikov. Nekajkratna prisotnost na sejah ni resen in odgovoren pristop predstavnikov MOP. PSCN ne more razpravljati o tem, ali je temu vzrok animoziteta med obema ministroma iz različnih strank koalicije, dejstvo pa je, da sodelovanja ni opaziti. PSCN je že večkrat zahteval, da so na seje proleg MZI in DRSI vabljeni tudi predstavniki MOP. Iz elektronske korespondence (npr. opravičilo sekretarja g. Bangieva) in odzivov na več zaporednih sklicev rednih sej na daljavo ob petkih dopoldne (prvi petek v mesecu), ko državno uradništvo pristojnih ministrstev načeloma ni dodatno obremenjeno, je nerazumljivo in nesprejemljivo, da predstavnikov MOP na seji ni. To si je mogoče razlagati na način, da povezava med MZI in MOP namenoma slabo ali ne deluje, saj tudi to prispeva h krepitvi zaostankov in posledično nepravočasnemu izvajanju projekta Glinščica II. PSCN zahteva obvezno prisotnost na svojih sejah tudi predstavnikov MOP (ne nujno ministra ali državnega sekretarja, temveč pooblaščenca), za kar je po sklepu Vlade RS odgovorno MZI. PSCN

pričakuje utemeljeno opravičilo za vsako bodočo neprisotnost. Neudeležba vseh povezanih akterjev na skupnih sejah kaže na nezainteresiranost in negativno vpliva na javno mnenje o organiziranosti projekta. Prav v tem smislu je potrebno razumeti kritike PSCN.

3.2.6.Vlada RS – navidezna odtujenost od projekta nacionalnega pomena

PSCN ocenjuje, da je Vlada RS pomanjkljivo seznanjena s projektom nove dvotirne železniške proge Koper—Divača. PSCN je sestanke na nivoju Vlade že predlagala, a razen do krajšega stika z generalnim sekretarjem Vlade izpred dveh in pol let ni prišlo. Predstavniki PSCN doslej niso bili niti enkrat vabljeni na kako sejo Vlade RS, da bi iz prve roke pojasnili akutno problematiko. Vlada se na tem področju ni dobro in učinkovito odzivala. PSCN tudi ni seznanjen s tem, kdo ima za nalogo preučiti poročila PSCN pri Vladi RS. PSCN pričakuje, da se v bodoče Vlada RS na vsako poročilo PSCN v roku dveh tednov obvezno odzove s komentarjem. Za pravočasno dostavo poročila PSCN na portal MZI je zadolženo in odgovorno MZI.

4. ZAKLJUČNA OCENA

Skupna SKLEPNA OCENA PSCN delovanja pristojnih ministrstev, organov v sestavi in investitorja za leto 2021 je zaradi nezadostnega doseganja ciljev negativna.

PSCN z vidika optimalnega poteka gradnje dvotirne proge in zmanjševanja stroškov ter učinkovitosti vseh podpornih dejavnosti ocenjuje trenutno delovanje MZI, DRSI in MOP kot nezadostno, delovanje družbe 2TDK kot dobro. Sklepna ocena zaradi vseh omenjenih problemov Zaradi urgentnosti problema nadgradnje v polno dvotirnost in problema okoljsko sprejemljivega napajanja z izmeničnim tokom, se v tem poročilo namenoma nismo dotaknili še vedno ne dokončno rešenih problemov vplivov gradnje na prebivalstvo, zlasti Gabrovice in naselij pod viadukti in nad tuneli, problema deponij in reciklaže izkopanega materiala, problema uvajanja monitoringa sprememb itd., kar bo tema naslednjih poročil.

Zaradi vsega navedenega PSCN podeljuje pozitivno oceno za vodenje investicije v trenutnem obsegu s strani 2TDK, vsem ostalim omenjenim deležnikom (MZI, DRSI, DRI, MOP, Vlada RS) pa negativno oceno. **PSCN je ostal pri oceni dosedanjih poročil, da projekt ne poteka optimalno, posamezne odločitve niso sprejemane transparentno in gospodarno.**

Tudi v tem poročilu je zaključna ocena PSCN le delno pozitivna oziroma za večino deležnikov negativna. Z dosedanjim potekom Projekta 2TDK ne PSCN ne Vlada ne moreta biti v celoti zadovoljna. Po prenosu upravljanja Projekta na podjetje 2TDK se je upravljanje projekta bistveno izboljšalo, a ostajajo problemi še od prej, ki se sedaj v obliki rokovnih zamud kažejo pri podaljševanju planirane dograditve (2026), zato PSCN priporoča, da se aktivnosti v dani situaciji plansko usklajujejo tako, da bo čimveč del mogoče izvesti hkrati, ko bo območje delovišča še pod mehanizacijo. To je najprej odvisno od čimprejšnje umestitve »levega tira« za dosego normalne dvotirnosti in ustrezne ter novim okoljskim standardom in evropskim zavezam primerne oblike elektrifikacije (naloge DRSI in MZI; nadzor Vlada RS).

5. URESNIČEVANJE PRIPOROČIL PSCN IN PREDLOGOV UKREPOV

PSCN ugotavlja, da se priporočila in predloge ukrepov s strani Vlade RS in MZI ter drugih organov ne upošteva v zadostni meri, največkrat pa z rešitvami odlašajo, kar ima najbolj škodljive posledice.

PSCN je s ciljem, da se upravljanje s projektom racionalizira, zmanjšajo zamude in preostala dela izvedejo karseda usklajeno, podal še naslednja priporočila, ki so ostala bolj ali manj neuresničena:

- Ponovno je potrebno preveriti izvedljivost zastavljenih rokov, uravnotežiti in na novo določiti finančne okvire Projekta in zagotoviti pregledno upravljanje s tveganji.
- Investitor naj od Računskega sodišča zahteva finančno in vsebinsko evalvacijo vseh doslej podpisanih pogodb in rezultatov nalog, dogovorjenih pred prenosom pristojnosti vodenja na 2TDK, in o tem seznani strokovno in drugo javnost ter tako končno zapre ta del izvajanja Projekta.
- PSCN predlaga podjetju 2TDK in MZI, da pripravita in javnosti predstavita celovit pregled vseh vprašanj in načrtov za normalno dvotirnost železniške povezave Koper—Divača ter vključenost posameznih faz gradnje v sedanji Investicijski načrt Projekta. Pri tem je izredno pomembno upoštevati mnenja in pomisleke najbolj neposredno prizadetih prebivalcev z novo gradnjo, zlasti na območju Črnega Kala, Osapske doline in tinjanskega gričevja.
- PSCN je predlagal nujno izvedbo takojšnje strokovne in od prvotnih načrtovalcev Projekta neodvisno revizijo IP, ki bo kritično določila nove finančne in časovne okvire Projekta, vključno z vprašanji dvotirnosti. Brez tako revidiranega IP, za katerim stoji strokovna skupina z vso odgovornostjo, niti PSCN niti vlada nimata ustrezne podlage za ugotavljanje gospodarnosti oz. eventualnih zamud pri izvedbi posameznih faz ali delov projekta. Tudi ta predlog je ostal neuresničen.
- PSCN je tudi predlagal, da MZI javnosti razkrije celovito sliko pridobivanja in trošenja vseh sredstev projekta, torej finančne okvire po letih in po prilivih Projekta, vključno s celotnim obsegom angažiranih sredstev in načrtom gospodarjenja z njimi, s ciljem, da prepreči politično manipuliranje s predvideno ceno Projekta in namembnostjo preostalih sredstev. To doslej še ni bilo storjeno v celoviti in prepričljivi obliki.
- PSCN je vztrajal, da zaradi pomembnosti projekta investitor uvede posebno redno polletno »POROČILO O IZVAJANJU PROJEKTA 2TDK« (15. december, 15 junij), na to Poročilo bi bilo nato vezano Redno poročilo PSCN še pred obravnavo na vladi. Tudi ta predlog ni bil realiziran.
- Neuresničen je ostal tudi predlog PSCN, da kot posebno in nujno obliko verodostojnega seznanjanja javnosti o poteku projekta Investitor v sodelovanju z MZI in PSCN enkrat

letno pripravi strokovni in drugi javnosti namenjeno javno predstavitev poteka (izvajanja) projekta 2TDK. K temu še posebej kličejo težave z upoštevanjem pripomb lokalnih skupnosti (zlasti Gabrovice in Črna Kala), kjer bodo potekala najzahtevnejša dela gradnje viaduktov in navezav na tunele T3 in T2.

- PSCN je že predlagal in ponavlja, da je potrebno uvesti vsakoletni »dan odprtih vrat projekta«, ki bi bil letni presek dogajanja in hkrati strokovni posvet, preko katerega bi se o projektu bolje informirala javnost.
- PSCN je tudi mnenja, da je treba lokalno prebivalstvo dodatno zaščititi pred škodljivimi vplivi prevoza ogromnih količin izkopanega materiala, pri čemer izpostavlja, da še ni realizirano vrednotenje po vrstah, kar bi doprineslo k dodatnim prilivom iz naslova prodaje surovine po tržni vrednosti.
- S tem v zvezi PSCN zahteva izvedbo celovite študije o gospodarjenju z izkopanim materialom, ki je nujna, saj so korupcijska tveganja zelo velika.
- PSCN še vedno nima »internega informacijskega sistema« (po zgledu sedanjega medijskega klipinga, ki uspešno deluje), v katerem bi bile on-line dostopne vse relevantne informacije o poteku projekta, vključno z informacijami (napovedmi) pomembnih odločitev in dogodkov v bližnji prihodnosti (Investitor, MZI, MOP, itd.), ki bi bil v določenem delu dostopen strokovni in drugi javnosti. Ta dodatek je toliko pomembnejši, ker smo prav pri tem Projektu soočeni z določeno deformacijo slovenskega medijskega prostora, saj je najpomembnejši dnevnik »Delo« v lasti iste korporacije, katere eno od podjetij kandidira kot izvajalec v Projektu. Informacije v tako dopolnjeni obliki bi bile neposredno dostopne ožjemu krogu ljudi v DZ, Vladi, MZI, 2TDK ter članom PSCN. To je tudi eden od razlogov, zakaj PSCN ne more biti zadovoljen z logistično podporo MZI pri pravočasnem pridobivanju verodostojnih informacij o poteku projekta.
- Iz povedanega izhaja vsa kompleksnost usklajevanja med različnimi nosilci posameznih nalog v povezavi s projektom železniške proge Koper-Divača, zato PSCN ponavlja predlog, naj Vlada RS imenuje pooblaščen osebo, ki bo spremljala potek projekta z ozirom na to, da je to velik projekt. Taka oseba bi bila »skrbnik« projekta pri Vladi RS, ki bi imela pregled dogajanja nad celotnim projektom tako informacijsko kot postopkovno in bi bdela nad projektom od faze umeščanja v prostor, projektiranja, gradnje ter vse do faze eksploatacije.

PSCN ugotavlja sistemske anomalije pri spremljanju in obvladovanju projekta železniške proge Koper-Divača, kar se kaže tudi pri drugih, širše primerljivih infrastrukturnih in siceršnjih projektov državnega pomena. Projekti se prav gotovo izvajajo preko več mandatov, zajemajo ingerence in pristojnosti več ministrstev in so ravno zaradi tega podvrženi spremembam (potrebnim in nepotrebnim). Na večkratna vprašanja PSCN, kdo je imenovan oz. ima pristojnosti za spremljanje in obvladovanje projekta, je PSCN dobil odgovor MZI, da »za imenovanje take osebe oz. dodelitev pristojnosti, ne obstaja zakonska podlaga«, kar PSCN označuje kot neresno.

Sklenemo lahko, da je ustanovitev PSCN izjemno pomemben akt demokratizacije našega družbeno-političnega sistema. Kot se je v letih njegovega obstoja izkazalo, PSCN ima pomembno vlogo in zaupanje, ki ga uživa v javnosti, zato je oviranje PSCN pri pridobivanju podatkov in izvedbi vpogledov v ključne dokumente in podatke hkrati tudi onemogočanje seznanitve javnosti z največjim potekajočim infrastrukturnim projektom v Sloveniji.

PSCN ob dostavi **Poročila PSCN Vladi RS** predlaga poseben sestanek s predsednikom Vlade RS, kjer bi člani PSCN neposredno predstavili svoje ugotovitve in predloge, z apelom, naj Vlada RS vendarle imenuje pooblaščenega skrbnika projekta. Doslej do takega sestanka še ni prišlo.

POROČILO so podpisali naslednji člani PSCN:

Jadran Bajec, predsednik

Emil Milan Pintar, podpredsednik

Anton Hojnik

Damir Josipovič

Damijan Kreslin

Alenka Triplat

Tatjana Colnar

Dimitrij Černič

Signiert von: Alenka Triplat

Datum: 18.03.2022 08:56:33

Dieses mit einer qualifizierten elektronischen Signatur
versehene Dokument hat gemäß Art. 25 Abs. 2 der
Verordnung (EU) Nr. 910/2014 vom 23. Juli 2014 ("eIDAS-VO")
die gleiche Rechtswirkung wie ein handschriftlich unterschriebenes
Dokument.

Dieses Dokument ist digital signiert!

Prüfinformationen:
Informationen zur Prüfung der elektronischen
Signatur finden Sie unter:
www.handy-signatur.at

www.pscn.si

TRUST
einfach sicher